
Introduktion

I takt med en försämrad situation på arbetsmarknaden under 1990-talet prövade allt fler utlandsfödda lyckan som egen företagare. Emellertid lämnade många företagande efter en relativt kort tid. Hur denna period av mindre lyckat företagande påverkat framtida inkomster studeras i detta nummers första artikel, "Företagande bland invandrare – konsekvenser vid övergång till anställning", författad av **Mats Hammarstedt**. Det studerade urvalet består av personer som någon gång under 1990-talet var egen företagare men som under 1991, såväl som 1999, i stället hade inkomst från anställning. Som jämförelsegrupp har ett urval av personer utan erfarenhet av företagande fungerat. Resultaten antyder att invandrare, i högre grad än infödda, startar företag till följd av att alternativen är dåliga. Utlandsfödda personer som startar företag har generellt sett lägre inkomster än de som inte gör det. Detta samband återfinns inte bland personer födda i Sverige. En analys av inkomsterna 1999, dvs efter potentiellt företagande, visar dock att både infödda och utlandsfödda förlorat på att vara egen företagare. Detta gäller i synnerhet personer från Östeuropa och länder utanför Europa, som i genomsnitt har 25 procent lägre inkomster jämfört med dem som inte varit egen företagare. Resultaten i artikeln tyder alltså inte på att erfarenhet från företagande har en positiv effekt mätt som högre inkomster som anställd. Denna slutsats är intressant, eftersom företagande i olika sammanhang förs fram som en lämplig väg in på arbetsmarknaden för arbetslösa invandrare.

I sommarnumrets andra artikel, författad av **Eva Bejerot** och **Hans Hasselbladh**, be-

skrivs och analyseras de stora förändringar som ägt rum inom sjukvården sedan 1980-talets slut. En del av dessa har varit betingade av den medicinska utvecklingen (ett exempel som ges är tithålskirurgin som bl a medfört färre vård dagar efter operationer) medan andra har varit inspirerade av mer tidsbundna idéer och prioriteringar, t ex den ökade betoningen av patientinflytande, beställar-utförarmodellen och inslag av entreprenader. Dessa idéer innebär nya arbetssätt som skiljer sig från sjukvårdens och kanske speciellt läkarprofessionen traditionella sätt att arbeta. Hur ser mötet ut mellan dessa bägge kulturer? Hur påverkar de nya styrformerna läkarens självständighet och makt? Och hur påverkas patientens ställning? Dessa är några av de frågor som utvecklas och diskuteras i artikeln.

Också den tredje artikeln i sommarnumret berör sjukvården, men utifrån ett helt annat perspektiv. Här gäller frågan det aktuella problemet med ökade sjukskrivningar och ohälsa och i artikeln redogörs för en studie utförd i ett landsting i Sverige. **Kerstin Isaksson**, **Claudia Bernhard** och **Klas Gustafsson** fokuserar i sin artikel relationen mellan anställda och ledning som ett nytt spår i debatten om ökade sjuktal i vården. Med utgångspunkt i begreppet "psykologiskt kontrakt", vars innebörd bl a innefattar vikten av ömsesidiga rättigheter och skyldigheter, studeras hur de anställda själva upplever sin hälsa. Författarna konstaterar ett positivt samband mellan personalens hälsotillstånd och känsla av tillit till ledningen. Däremot framträder ett starkt negativt samband mellan försämrade arbetsvillkor och hälsa, också när en rad indivi-

duella faktorer hålls konstanta. När det gäller anställningsformens betydelse framkommer resultat som i viss mån går emot tidigare forskning. I artikeln visas nämligen att de tillsvidareanställda visar fler tecken på emotionell utmattning och generellt

sämre hälsa än de visstidsanställda; avslutningsvis diskuterar författarna vad dessa avvikande resultat kan bero på.

Ulla Arnell Gustafsson

Pathric Hägglund